

10. Iso-Britannian ainoa liittolainen

Ranskan sorruttua heinäkuussa 1940 Puolasta tuli Iso-Britannian ainoa liittolainen, jolla käytettävissä oli todellisia asevoimia. Hollannin ja Norjan armeijat antautuivat Saksalle täysin, ja Vapaa Ranskan joukot olivat vasta järjestäytymässä. Sinä aikana taisteluun saksalaisten kanssa pystyivät astumaan puolalaiset lentokoneohjaajat ja merimiehet ja osa maavoimia, yhteensä 27 tuhatta sotilasta ja upseeria, jotka onnistuttiin evakuoida Brittein saarille ja Palestiinaan.

Tässä tilanteessa kovin tärkeäksi tuli sopiminen sotilasyhteistyösäännöistä Iso-Britannian kanssa. 5. elokuuta 1940 molempien maiden pääministerit ja ulkoasiainministerit allekirjoittivat brittihallituksen päällikön virka-asunnossa Downing Street 10:ssä sopimuksen, joka ennakoi, että ”Puolan asevoimat muodostavat suvereenin Puolan tasavallan armeijan”. Puolan tasavallan sotilasyksiköiden piti säilyttää kansallinen järjestö, sen logot, sotilasarvot ja -johto. Sopimuksen poliittisen ja propagandaulottuvuuden kannalta asiakirjan allekirjoittamiselle annettiin varsin juhlallinen muoto - ”tällaisissa olosuhteissa normaalisti ei käytetty seremonia”- kuten sen ilmaisi muistelmissaan suurlähettiläs Edward Raczyński, yksi sopimusneuvottelijoista. Allekirjoitustilanteen todistivat Winston Churchillin hallituksen kaikki jäsenet, ulkoasiainministeri lordi Halifaxin lisäksi myös sota-, ilmailu-, sisäasiain- ja Brittiläiseen Imperiumiin kuuluneiden alueiden ministeri.

Sopimuksen allekirjoittamishetki; vasemmalta istumassa Iso-Britannian ulkoasiainministeri lordi Halifax, Puolan tasavallan suurlähettiläs Iso-Britanniassa Edward Raczyński, pääministeri kenraali Władysław Sikorski, pääministeri Winston Churchill, ulkoasiainministeri August Zaleski ja Iso-Britannian sotakabinetin jäsenet Clement Attlee ja Arthur Greenwood. Sikorskin takana seisoo Iso-Britannian sotaministeri Anthony Eden, Churchillin takana sisäasiainministeri John Anderson, ja Zaleskin takana Brittiläisen Imperiumiin kuuluneiden alueiden ministeri Thomas Inskip (vaaleassa puvussa).